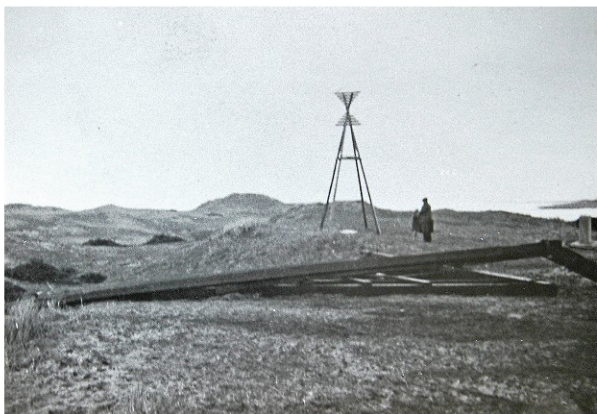

Sømærket væltede i en storm i 1935

I en efterårsstorm den 19. oktober 1935 væltede den gamle kåver. Bag den ses Geodætisk Instituts to trigonometriske stationer: Pejletårnet rejst over fikspunktblokken og yderst til højre anes granitpostamentet, som blev fjernet i 1945, men som i 2011 er blevet erstattet af et tilsvarende.

Æ Kåver genrejst i 2011

Flere initiativer har været taget for at genrejse det gamle sømærke. I 2007 blev ideen igen bragt på bane, og efter store forarbejder kunne Sønderho Havn Støtteforening i en brandstorm den 27. nov. 2011 indvie den nye kåver, som er en tro kopi af Æ Kåver fra 1935.

Fakta om Æ Kåver

Kåverbjergets højde over havet: 18,65 m.

Æ Kåvers egenhøjde: 14,50 m.

Tømmeret: De to 7,5 m lange krydssliggende fundamenter er 165 år gammelt egetømmer fra en holstensk skov ved Lübeck.

Det øvrige tømmer er 14 douglasgraner fra Silkeborg-skovene.

Kongemasten måler 14,00 x 0,34 x 0,34 m.

Træets totalhøjde før fældningen i 2010 var 43,60 m, og det var 97 år gammelt.

Ved foden var det 80 cm i diameter.

Vindfløjen er 92 cm lang og udført i rustfri stål.

Æ Kåver hviler på et fundament bestående af fem store betonelementer, hvoraf det tungeste vejer omkring 5 tons.

Tømmeret er malet med italienskrød original linoliemaling.

Dänemarks ældste Seezeichen ist aus dem Jahr 1624

Um nach Ribe ein- und auszusegeln war es in früheren Tagen eine risikoreiche Geschichte. Deshalb mussten die Seeleute etwas zum Anpeilen haben, und darum errichtete man zwei Seezeichen auf Fanøs Südspitze. Sie fungierten wie ein Korn auf einem Gewehrlauf. Im Jahr 1935 stürzte das letzte Seezeichen in einem Sturm um. 2011 wurde eine Nachbildung hier an der selben Stelle wieder errichtet. Die Höhe beträgt 14,50 Meter. Das Fundament besteht aus Eichenstämmen, die aus einem Wald in Schleswig-Holstein geholt wurden.

Zwei trigonometrische Stationen

Kåverbjerg war ein idealer Ort, um sich abzusondern, wenn man in alten Tagen eine Karte ausarbeiten sollte. Der Granitstein stammt ursprünglich aus dem Jahr 1867 (obwohl die Jahreszahl etwas anderes sagt) und war einer von 330 Messpunkten in Dänemark. 1930 wurde dort ein Fixpunkt in Beton gegossen. Wenn man den brauchte, wurde dort ein Peilturm über dem Fixpunkt angebracht, in diesem Fall konnte man auf langen Abstand peilen. Kåverbjerg steht unter Naturschutz und ist sehr verwundbar.

*Bitte benutzen Sie die gepflasterten Wege.
Radfahren und Reiten sind hier nicht erlaubt.*

The oldest seamark in Denmark dates from 1624

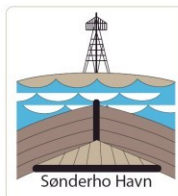
In olden days it was a risky business to sail into Ribe and back to the open North Sea. Therefore sailors needed bearings for safe navigation. That is why two seamarks were erected on the southern point of the island of Fanø. They had the same function as a gun-sight. In 1935 the last seamark was blown over in a gale. However, in 2011 an exact replica was re-erected at the same spot. The height is 14.50 metres and it is made of Oregon pine and oak from forests in Central Jutland and Germany.

Two trigonometric stations

The dune, Kåverbjerget, was a perfect location to aim from when cartographers previously should prepare maps based on trigonometry. The granite trig point originates from 1867 (even though the year on the stone is different). The trig point was one of 330 in Denmark. In 1930 the trig point was cast in concrete. In order to do long distance bearing, a tower was temporarily erected over the trig point. Kåverbjerget is extremely vulnerable to wear and tear and therefore protected as a cultural memorial.

Please keep to the footpaths.

Biking and riding are prohibited in the dunes.

Udgivet af / Herausgegeben von / Published by

Sønderho Havn Støtteforening

Vi er en lokal forening, der for tiden arbejder for at genetablere Sønderho Havn som en naturhavn midt i Vadehavet. Information om foreningens arbejde og tegning af medlemskab finder du på hjemmesiden www.sonderhohavn.dk

eller ved at sende en mail til info@sonderhohavn.dk

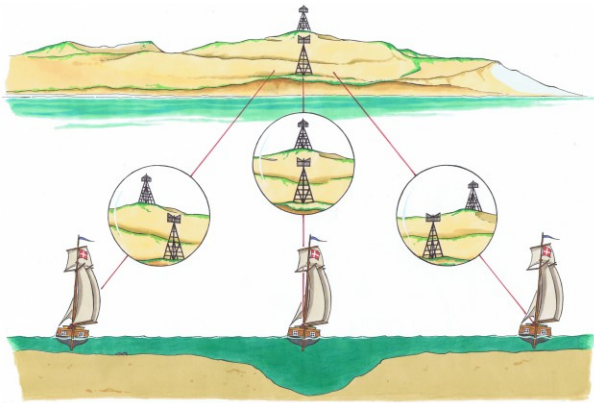
Tekst og tilrettelæggelse: Per Hofman Hansen.
Deutsche Zusammenfassung: Peter Meerwaldt.
English summary: Palle Uhd Jepsen.
5. rev. udgave. Oktober 2015. Tryk: Casa Grafika, Fanø.

Æ Kåver

1624 - 2011

Et pejlemærke for søfarende
Danmarks ældste sømærke
Sønderho - Fanø

Som sigtekorn på et geværløb

Helt op i 1700-tallet var Ribe en betydelig handelsplads. Men at sejle ud og ind mellem Fanø og Mandø var en risikabel affære. Derfor blev der langs sejlrenderne lagt søtønder og sat koste ud. Ud for Sønderho blev der opsat to båker, som kaldtes Æ Kåver og Æ læns Kåver.

De to sømærker fungerede som sigtekorn på et geværløb: Når skibsføreren på sit skib havde de to sømærker overret, vidste han, at de angav et sejløb og at han var på sikker vej. (Tegning: Bernd Hobohm).

Danmarks ældste sømærke

Æ Kåver vides første gang at være rejst i 1624. I Sønderho Kirke findes bevaret et gammelt stolestade, som viser en graffititegning af det ældste sømærke.

Har en konfirmand i 1659 siddet og kedet sig til gudstjenesten? Har han hellere villet kigge ud ad den gamle kirkes sydvendte vinduer over mod Æ Kåver, og her - for at udfylde tiden og måske med en spirende sømands drømme om udlængsler i sig - snittet og skåret motivet og sit navnetræk med årstal? (Tegning af Bernd Hobohm).

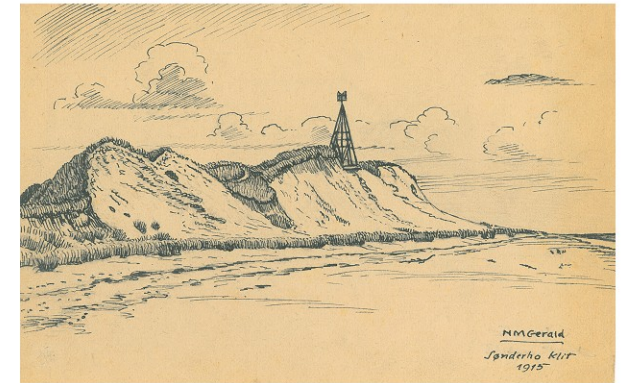
De to båker på gravsten i Sønderho Kirke

På skipper Thomas Sonnichsen Møllers gravsten fra 1780 ses de to båker gengivet bag en 3-mastet smakke, som var en af Vadehavets typiske skibstyper.

Kort over Vadehavet 1807

På søkortet ses Sønderhos to båker, sejlrender, koste og dybder angivet i fod ved daglig højvande. Indtil slutningen af 1700-tallet havde det været Ribes købmænd og redere, der havde bekostet sømærkerne, men da Sønderho blev en betydelig søfartsby, overtog sønderhoningerne selv opførelse og vedligeholdelse af båkerne.

Æ læns Kåver på Sønderho Klit 1915. Tuschtegnning af Niels M. Gerald.

Æ læns kåver

Sidste gang det yderste sømærke, Æ læns Kåver, blev opført var i 1873, men allerede omkring 1900 var der ikke længere brug for sømærkerne, og de forfaldt hurtigt. Æ læns Kåver, der stod ude på klitkanten mod sydvest, var i 1915 "aldeles faldefærdig" og blev derfor nedbrudt i december samme år.

Vedligeholdelse af Æ Kåver

Selvom Æ Kåver i 1900-tallet ikke længere havde nogen navigationsmæssig betydning, blev den i et vist omfang vedligeholdt med udskiftning af tømmer og med fornøden maling. I mange år var det tønde-læggeren eller prikkesætteren, som han også kaldtes, der havde ansvaret for vedligeholdelsen og beplantning for at forhindre sandflugt.

På dette foto fra 1912 ses med Æ Kåver som baggrund Sønderho skoles tre lærere og mere end 100 børn. Foto: Sonnich Thomsen, Sønderho.